

UTU-työryhmän kokousmuistio (Uusiomateriaalien tuotteistaminen)

Kokous: Työryhmän 8. kokous
Aika: 14.11.2022 klo 13-16
Paikka: Teams + nh. Tähtitaivas

Paikalla:

Anna-Maija Pajukallio (pj.)	YM
Henriikka Harinen (siht.)	YM
Jussi Kauppila	YM
Matleena Pyhälähti	LSSAVI
Jouni Nissinen	YM
Riikka Malila	YM
Titta Berlin	MMM
Mika Honkanen	TEM
Marjo Pusenius	ESAVI
Päivi Karttunen	Etelä-Pohjanmaan ELY
Annastiina Juvankoski	Uudenmaan ELY
Marko Nurmikolu	Kuntaliitto ry
Jani Salminen	SYKE
Topi Turunen	SYKE
Jussi Reinikainen	SYKE
Aaron Vuola	Metsäteollisuus ry
Tuuli Kunnas	Rakennusteollisuus RT ry
Leena Virkki	Teknoliateollisuus ry
Katja Moliis	Ympäristöteollisuus ja –palvelut YTP ry
Anna Virolainen-Hynnä	Suomen Biokierto ja Biokaasu ry

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00. Hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen kokousmuistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen kokousmuistio.

3. Pohjapaperin käsittely

Jussi Kauppila esitteli työryhmälle etukäteen toimitetun pohjapaperin, jossa käsitellään uutta menettelyä koskevan sääntelyn keskeiset säännösehdotukset. Menettelyä koskevat säännökset sisällytettäisiin uuteen jätelain 11 a lukuun. Jätelaissa säädettäisiin ainakin hakemuksen käsittelystä ja suhteesta ympäristölupaan, hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta, asianosaisuudesta ja muutoksenhausta sekä siirtymäsääntelystä sekä hakemuksen ja päätöksen sisällöstä. Lisäksi muutoksia tulisi todennäköisesti ympäristönsuojelulakiin ja –asetukseen.

Tämän jälkeen käytiin yksityiskohtainen keskustelu kohdittain.

Keskusteltiin siitä, tulisiko säätää siitä, voiko hakemusta täydentää kerran vai useasti, koska se vaikuttaisi myös menettelyn joustavuuteen ja kestoan. Todettiin, että olisi syytä määritellä se, tarkoitetaanko hakemuksella tietyn jätteen luokittelun päättymistä tai tiettyä sivuvirtaa tietyllä laitoksella. Määrittely vaikuttaa siihen, voidaanko esimerkiksi saman toiminnanharjoittajan useassa eri tuotantolaitoksessa tuottamalle samalle tuotteelle hakea päätöstä yhdellä hakemuksella toiminnanharjoittajan kaikille laitoksille.

Pohjapaperissa ehdotetaan lausunnon pyytämistä vain laitoksen ympäristölupaviranomaiselta, jos sellainen on. Keskusteltiin siitä, onko tarpeen säätää tarkemmin lausunnon pyytämistä esimerkiksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, laitosta valvovalta viranomaiselta tai muilta relevanteilta asiantuntijatahoilta (Tukes, SYKE). Todettiin, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole välttämättä tarvetta ottaa kantaa menettelyn kohteena olevaan EEJ- tai sivutuoteasiaan tai tuotteistamiseen, vaikka lausunnon pyytäminen ko. viranomaiselta joissakin tapauksissa voi olla tarpeellista. Keskusteltiin siitä, että olemassa olevissa luvissa valvova viranomainen voi lupaviranomaisen sijasta olla relevantti taho, jolta lausunto tulisi pyytää. Lisäksi todettiin, että ennakkolliset menettelyt ovat tärkeä huomioida sääntelyssä ja sillä voidaan rajata tarvetta säätää useista lausuntotahoista.

Pohjapaperissa ehdotetaan kuulemisesta säädettäväksi siten, että hakemus julkaistaisiin x viranomaisen verkkosivuilla x ajan. Keskusteltiin siitä, että kuulemista koskevalla sääntelyllä voitaisiin keventää menettelyä verrattuna ympäristölupamenettelyyn. Kuulemista tärkeämpänä pidettiin lausuntomenettelyä ja toisaalta kuulemismenettelystä säätämistä pidettiin verrattain tarpeettomana, koska sillä ei ole tässä menettelyssä samanlaista merkitystä kuin esimerkiksi luvituksessa. Todettiin kuitenkin, että kuulemista koskevat lainsäädännölliset reunaehdot tulee huomioida (Århusin sopimus, PL). Menettelyssä voitaisiin noudattaa hallintolain kuulemista koskevaa sääntelyä. Todettiin, että kuulemisen tulisi olla kuitenkin asiantuntijaveitoista.

Keskusteltiin EEJ- tai sivutuotehakemuksen suhteesta ympäristölupahakemukseen. Pohdittiin, miten EEJ- tai sivutuotepäätöksen lainvoimaisuus vaikuttaa ympäristöluvan hakemiseen. Jos pitää odottaa lainvoimaista EEJ- tai sivutuotepäätöstä, se viivästyttää ympäristöluvan käsittelyä. Todettiin myös, että EEJ- tai sivutuotepäätös voi muutoksenhaun myötä muuttua, jolloin vaikuttaa myös ympäristölupaun. Uusien laitojen osalta eriytetty menettely ei välttämättä sujuvoita. Keskusteltiin myös siitä, tulisiko EEJ-päätös saada ennen uuden ympäristöluvan myöntämistä. Todettiin, että tapauksia ja tilanteita voi olla erilaisia, jolloin tilanteesta riippuu, tarvitaanko ensiksi ympäristölupa vai päätös. Todettiin myös, että hyvin valmistelujen hakemusten merkitys korostuu, koska tällöin hakemusten käsittely nopeutuu.

Pohjapaperissa esitetään säännökset hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta, jos kyseessä on olennainen muutos. Keskusteltiin siitä, missä tilanteissa hakemuksen muuttaminen ja peruuttaminen tulee kyseeseen. Erityisesti pohdittiin sitä, miten valvontakeinoin puututaan tilanteisiin, joissa syöte esimerkiksi ei lyhytaikaisesti täytä EEJ- tai sivutuotevaatimuksia, vaan on jätettä. Todettiin, että olennainen muutos tulisi määrittellä mietinnössä tai HE:n perustelutekstissä, vaikkakin päätökseen sisällytettävät määräykset osittain peilaavat olennaista muutosta. Valvonnalliset poikkeukset tulee huomioida uudessa sääntelyssä.

Keskusteltiin asianosaispiiristä ja muutoksenhausta menettelyssä. Erityisesti pohdittiin sitä, että laaja asianosaispiiri ja muutoksenhaku voi johtaa valituskierteisiin ja toisaalta onko laaja valitusoikeus EEJ-päätöksissä tarkoituksenmukainen. Todettiin, että lähtökohtana kuitenkin Suomessa on laaja kuuleminen ja kansalaisten tiedottaminen, eikä siitä pitäisi ilman perusteita poiketa. Keskusteltiin siitä, että asianosaisuus ja valitusoikeus ovat ns. vastinpari. Vähimmäistasona asianosaisuutta ja valitusoikeutta koskevassa sääntelyssä voidaan kuitenkin pitää toiminnanharjoittajaa ja viranomaistahoja. Keskusteltiin, että on tärkeää tunnistaa relevantit asianosaiset. Viranomaisella on joka tapauksessa vireillepano-oikeus, jos päätöksessä tahtuu olennaisia muutoksia.

Menettelyä koskevasta siirtymäsäännöksestä ehdotetaan säädettäväksi siten, että ympäristöluvassa ratkaistu EEJ- tai sivutuoteasia säilyy voimassa ja muilta osin (esim. lausunnot) pyritään ohjaamaan toimivaltaisen viranomaisen ratkaistavaksi. Keskusteltiin siitä, miten kunnan luvituksessa saman tyyppisissä toiminnoissa voitaisiin hyödyntää ns. yhden sapluunan mukaista hakemusta. Todettiin, että sivutuotepäätöksiä ei yleensä selosteta ympäristöluvassa. Todettiin, että olemassa olevat lausunnot ratkaistaisiin uudessa menettelyssä.

Sovittiin, että kirjalliset kommentit voi toimittaa marraskuun aikana.

4. EEJ- ja sivutuotepäätöksiä koskeva päätöstietokanta

Henriikka Harinen esitteli päätöstietokannan perustamisen kannalta keskeisiä vaatimuksia, joita YM:ssä on alustavasti kartoitettu. Tarve keskitetyille sivutuotteita ja EEJ-asioita koskevalle päätöstietokannalle on tunnistettu riippumatta siitä, minkälaista menettelyä tapauskohtaisessa päätöksenteossa noudatetaan. Selvityksiä tarvitaan ainakin nykyisten ja tulevien hakemusten määrästä, päätöstietokannalta vaadittavista ominaisuuksista, tiedoista ja kohderyhmästä sekä päätöksentekoon liittyvästä sähköisestä asiointikokonaisuudesta (yksittäinen EEJ- tai sivutuoteasia vai muitakin lupia edellyttävä asia). Olemassa olevia asiointitapoja/kanavia voidaan hyödyntää. Tuotiin esiin, että suunnittelua tältä osin voidaan saattaa loppuun vasta kun tuleva menettely tiedetään tarkemmin. Asia on kuitenkin tärkeää pitää jatkuvasti mukana. Lisäksi tuotiin esiin, että suositeltavaa olisi käyttää olemassa olevia järjestelmiä. Päätöstietokannan rakentaminen Ylvan yhteyteen olisi yksinkertaista, mutta ongelmana on, että Ylvan kautta ei pystytä tekemään julkaisuja. Lupatietopalvelun (osa avien eLupa-kokonaisuutta) kautta julkaisuja voidaan tehdä.

5. Selvitykset

Anna-Maija kertoi, että tuote- ja kemikaalisääntelyn rajapintoja koskeva selvitystyö on tarkoitus aloittaa.

Jani Salminen (SYKE) kertoi materiaalien ympäristövaikutusten ja riskienarvioinnin systemaattista kehittämistä koskevan työn etenemisestä. Tarkoituksena on, että jätteet voidaan karakterisoida ja toiminnanharjoittajat huomioivat laadunvarmistuksen sekä riskien hallinnan riittävästi toiminnassa. Viranomaisella ei ole laadunvalvonnassa merkittävää roolia, jolloin kolmannen osapuolen rooli vahvistuu. Riskienarvioinnissa korostuu hyötyjen ja haittojen merkitys ja painotus. Ympäristövaikutusten ja riskienarviointi on tärkeä osa tulevaa menettelyä. Todettiin, että muitakin selvitystarpeita voi nousta vielä esiin työryhmän työn edetessä.

6. YM 2019 muistion päivitys

Anna-Maija kertoi ympäristöministeriön tapauskohtaista jätteen luokittelun päättymistä koskevan päätöksenteon muistion päivitystilanteesta. Muistio on vuodelta 2019 ja tämän jälkeen on tullut muutoksia mm. jätelakiin, lannoitelakiin ja tulossa myös REACH-ohjeistusta. Tästä syystä muistion tapauskohtaiset luvut vaativat laajaa päivitystä. Tässä vaiheessa kevyt lainsäädäntöpäivitys ei tuo muistiolle lisäarvoa ja siitä syystä päivitystyö on tarkoituksenmukaisempaa päivittää perusteellisemmin ensi vuonna tai menettelyä koskevien säädösmuutosten jälkeen.

7. Muut esille tulevat asiat

Jussi kertoi lyhyesti mediassa esillä olleesta tapauksesta, jossa Oulun seudun alueella sivutuotestatuksen saaneen ferrokromikuonan käytön tierakentamisessa on selvitetty mahdollisesti aiheuttavan autojen rikokoutumista. Keskusteltiin, että tämänkaltaiset ”tekniset riskit” on syytä huomioida myös tulevassa sääntelyssä niin, että EEJ- tai sivutuotteiden käyttäminen ei vaikeudu. Tuotiin esiin, että käyttötarkoituksen mukaisten teknisten vaatimusten (JL 5 b § 1 mom. 3 kohta) arviointi on ollut viranomaiskäytännössä hankalaa. Keskusteltiin siitä, että ennakkolisten menettelyiden ja riittävän asiantuntemuksen varmistaminen sääntelyssä on tärkeää, koska tämän tyyppisiä ongelmia voi jatkossakin nousta esiin. Tuotiin esiin, että sääntelylle ei ole tarkoituksenmukaista kuitenkaan asettaa niin tiukkoja vaatimuksia, että EEJ-materiaalien hyödynnettävyys kärsii. Keskusteltiin myös peruuttamisen edellytyksien sääntelystä tämän tapauksen valossa.

Lopuksi todettiin työsuunnitelmasta, että työryhmän työ jatkuu vielä ensi vuoden. Käsitellään seuraavassa kokouksessa loppukauden suunnitelmat, aikataulu sekä ehdotus siitä, miten mietintöä jatkossa työryhmässä työestetään. Sovittiin työryhmän seuraavaksi kokousajaksi tiistai 24.1.2023 klo 10-12.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.20.